

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทุนทางสังคมและการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) ศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 3) หาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงผสม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ประชาชนในเขตอำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 396 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.35 มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี และ 40 - 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.25 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 61.62 การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 47.22 และมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 26.77

1. ทุนทางสังคม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ทุนมนุษย์ ทุนสถาบัน ทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม และ ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ทุนมนุษย์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคคลในตำบลเป็นคนมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่นรองลงมาคือ มีจิตสำนึก มีน้ำใจ เสียสละเพื่อส่วนรวมและมีการ

รวมกลุ่มกันเพื่อทำประโยชน์ให้ส่วนรวม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองและสังคม ตามลำดับ

ทุนสถาบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ในตำบลมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งมั่นในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย รองลงมาคือ มีกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ ที่เข้มแข็ง และมีวัดที่ประชาชนให้การเคารพนับถือ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งและมีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

ทุนทางปัญญาและวัฒนธรรมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ในตำบลมีจารีต ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง รองลงมาคือ มีความภาคภูมิใจที่เป็นคนกุยบุรี และมีภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการสืบทอดการใช้เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านจากบรรพบุรุษตามลำดับ

ทุนทรัพยากรธรรมชาติโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ในตำบลมีผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน ที่โดดเด่น รองลงมาคือ มีป่าไม้และของป่าที่สมบูรณ์ และมีแม่น้ำ หรือลำคลองที่มีน้ำไหลผ่านตลอดปี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีชื่อเสียง ตามลำดับ

ระดับ การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประชาชนมีความภาคภูมิใจในตัวตนของตนเอง รองลงมาคือ ประชาชนมีความสุขกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน และ ประชาชนมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนบ้าน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประชาชนได้รับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลในตำบลอย่างสะดวกและรวดเร็ว

2. ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ทุนสถาบันและทุนมนุษย์โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.712 และทำนายค่าสมการของการวิเคราะห์ตัวแปรตาม (Adjust R Square) ได้เท่ากับร้อยละ 50.7

3. แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.1 การบริหารทุนมนุษย์เพื่อ การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนในทุกขั้นตอน

3.2 การบริหารทุนสถาบันเพื่อ การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ บูรณาการทำงานร่วมกันระหว่าง สถาบันครอบครัว ศาสนา และสถาบันการศึกษา

3.3 การบริหารทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอ กุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ บริหารจัดการองค์ความรู้ในชุมชนให้เป็นระบบ โดยตั้งเป็น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4 การบริหารทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาชุมชน ในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ตั้งเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเพื่อให้ชุมชนได้บริหารจัดการและใช้ประโยชน์ร่วมกัน

อภิปรายผล

1. ระดับทุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าอำเภอกุยบุรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์มี พลังที่มีอยู่ในชุมชนและสังคม ที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนเพื่อที่จะอยู่ ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน บนพื้นฐานความไว้วางใจ เชื่อใจ สายใยผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงามของ สังคมไทย โดยผ่านองค์ประกอบทุนมนุษย์ ทุนสถาบัน ทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม และด้าน ทรัพยากรธรรมชาติสอดคล้องกับแนวคิดของพัตนัม Putnam, 2000 อ้างถึงในเพ็ญประภา ภัทรานุกรม , 2553 : 30) ที่กล่าวว่า ทุนทางสังคมเป็นเรื่องของการยึดเหนี่ยวทางสังคม และหน้าที่สำคัญของ ทุนทางสังคมคือสร้างการยึดเหนี่ยวสถาบันต่าง ๆ ในสังคมร่วมกัน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชน และสุวรรณีย์ คำมั่น และคณะ (2551 : 5) ที่กล่าวว่า ทุนทางสังคมเกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้วางใจ เชื่อใจ สายใยผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทย ผ่านระบบความสัมพันธ์ที่มีการสะสมในลักษณะเครือข่ายขององค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรม และองค์ความรู้ ซึ่งจะเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของชัชชรียา หล่อเจริญ (2553 : 99-105) ได้วิจัยเรื่องทุนทางสังคมในการพัฒนาโรงเรียนนายร้อย ตำรวจ พบว่า ทุนทางสังคมของโรงเรียนนายร้อยตำรวจโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงและนุทิศ เอี่ยมใส (2555 : 108-109) ได้ทำการวิจัยเรื่องทุนทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่พัฒนาความเข้มแข็งในชุมชน บ้านสะเดียงตำบลสะเดียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ทุนทางสังคมที่เสริมสร้างความ เข้มแข็งของชุมชนบ้านสะเดียงอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ทุนมนุษย์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบุคคลในตำบลเป็น คนมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น รองลงมาคือ มีจิตสำนึก มีน้ำใจ เสียสละเพื่อส่วนรวม และมีการรวมกลุ่ม กันเพื่อทำประโยชน์ให้ส่วนรวมส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา ตนเองและสังคมตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2549 : 16) กล่าวว่า

ความมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ความเชื่อในระบบคุณค่าและหลักศีลธรรมที่ดี จะทำประโยชน์ต่อสังคมที่มีคุณภาพ และนฤมล อุบลทิพย์ (2553 : 3-4) กล่าวว่า บุคคลที่มีองค์ความรู้ ความสามารถ ทักษะ จะนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชน สังคมบนพื้นฐานของความรัก ความเอื้ออาทร มีน้ำใจ มีจิตอาสา

ทุนสถาบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในตำบลเมืองคกร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งมั่นในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย รองลงมาคือ มีกลุ่มออมทรัพย์ ต่างๆที่เข้มแข็ง และมีวัดที่ประชาชนให้การเคารพนับถือ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งและมีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (2553 : 2-34) ได้ศึกษาการพัฒนาทุนทางสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในชุมชนประสาบัก พิบัติสันามิ : กรณีศึกษา ชุมชนในพื้นที่จังหวัดพังงา พบว่า ชุมชนบ้านน้ำเค็มมีทุนสถาบันที่โดดเด่น ทำให้การฟื้นฟูชุมชน เป็นไปอย่างรวดเร็ว เช่น กลุ่มสภากาแฟที่มีการแลกเปลี่ยนกันอย่างเข้มข้น ต่อมาเปลี่ยนเป็นศูนย์ประสานงานชุมชน เกิดธนาคารชุมชน จัดให้มีการออมทรัพย์ การจัดสวัสดิการ อย่างครอบคลุมทั้งพื้นที่

ทุนทางปัญญาและวัฒนธรรมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในตำบลมีจารีต ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง รองลงมาคือ มีความภาคภูมิใจที่เป็นคนกุยบุรี และมีภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสืบทอดการใช้เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านจากบรรพบุรุษตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (2553 : 2-34) พบว่า ชุมชนบ้านน้ำเค็มมีทุนทางปัญญา และวัฒนธรรมเป็นตัวเร่งให้ชุมชน บ้านน้ำเค็มที่เคยใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่มาเป็นการรวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การลองผิดลองถูก การต่อสู้มาด้วยกันอย่างไม่ทอดยจนสามารถ รวมกลุ่มคิดแก้ปัญหาและพัฒนาจนสามารถกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเองได้ จนชุมชนบ้านน้ำเค็มมีแบบแม่บทการพัฒนาชุมชนที่จัดทำโดย ชาวบ้านน้ำเค็มเอง

ทุนทรัพยากรธรรมชาติโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในตำบลมีผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน ที่โดดเด่น รองลงมาคือ มีป่าไม้และของป่าที่สมบูรณ์ และมีแม่น้ำหรือลำคลองที่มีน้ำไหลผ่านตลอดปี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่มีชื่อเสียง ตามลำดับ

ระดับ การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนในอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคคลเพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้ทางด้านร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งการพัฒนา ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ อาทิ ประชาชนมีความภาคภูมิใจในตัวตนของตนเองมีความสุขกับ

สภาพชีวิตในปัจจุบัน และมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของบุศยรินทร์ ศิลากรชนบุญ (2553 : 113-124) ได้ศึกษาผลของการนำทุนทางสังคมมาใช้ในการ พัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาบ้านศรีจอมแจ้ง หมู่ 1 ตำบลหงส์หิน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา พบว่า ผลของการนำทุนทางสังคมมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดการพึ่งพากันและการอยู่ร่วมกันแบบพี่แบบน้อง และแบบเครือญาติ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชนก็สามารถช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี ทำให้ชุมชนเกิดความรักสามัคคีและเกิดความเข้มแข็งภายในชุมชน

2. ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ทุนสถาบัน และทุนมนุษย์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประชาชนในอำเภออุบลูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการรวมตัวของกลุ่มคนเป็นองค์กรที่มีความศรัทธา ความเชื่อมั่น และมีจิตสำนึกร่วมกัน มุ่งมั่นในสิ่งเดียวกันเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชนให้เข้มแข็ง เป็นการรวมกลุ่มและ สถาบันทางสังคม เป็นเครือข่ายที่มีพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนความเป็นกลุ่มก้อน ทำให้ มีศักยภาพและพลังที่จะช่วยเหลือกันเองหรือร่วมกันทำประโยชน์เพื่อชุมชนอันส่งผลให้ชุมชนมี คุณภาพชีวิตโดยรวมที่ดี โดยทุนสถาบันที่พบมากที่สุดคือ ในตำบลมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ มุ่งมั่นในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย รองลงมาคือ ในตำบลมีกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ ที่เข้มแข็ง และในตำบลมีวัดที่ประชาชนให้การเคารพนับถือ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ในตำบลมีกลุ่ม อาชีพที่เข้มแข็งและมีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีศิริ บุญศรี (2554 : 81-85) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับความสุขของประชาชนตำบลศิระทอง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยทางสังคมที่สามารถทำนายความสุขของประชาชน ได้ดีที่สุดคือ ทุนทางสังคมด้านความสามัคคีทางสังคม และทุนทางสังคมด้านกิจกรรมและ ความร่วมมือ และณัฐชา ศิวเงิน (2554 : 193-204) ได้วิจัยเรื่องบทบาททุนทางสังคมในการพัฒนา ชุมชนบ้านปลาขาว ตำบลปลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัย พบว่า ทุนทางสังคม ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนบ้านปลาขาว ได้แก่ ทุนทางสังคมในรูปแบบทรัพยากรมนุษย์ (สมาชิกในชุมชนและผู้นำชุมชน) และกลุ่ม/องค์กรในชุมชน

3. แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ อำเภออุบลูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วยแนวทางดังต่อไปนี้

3.1 ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนในทุกขั้นตอน บนฐานของความไว้วางใจกัน เอื้ออาทร พึ่งพาอาศัยกัน และมีเป้าหมายเดียวกัน สอดคล้องกับการ วิจัยของอาทิตย์ บุคคาดวง (2554 : 127-129) ได้ศึกษาความสามารถในการนำทุนทางสังคมออกมา ใช้ของชุมชนบ้านบางไทร อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เสนอแนะว่า ต้องสร้างความ

ตระหนักให้คนในชุมชนเริ่มคิดที่จะพัฒนาชุมชนร่วมกัน และการสร้างผู้นำหรือแกนนำเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้ชุมชนมีลักษณะความสัมพันธ์และสภาพที่ชุมชนพึงปรารถนา

3.2 บูรณาการทำงานร่วมกันระหว่าง สถาบันครอบครัว ศาสนา และสถาบันการศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับการวิจัยของ อาทิตย์ บุคคาดวง (2554 : 127-129) เสนอแนะว่า จะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การลงมือทำอย่างมีส่วนร่วมทั้งชุมชน ภาครัฐและเอกชน การติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และมีการขยายผล เพื่อให้ได้ชุมชนมีลักษณะความสัมพันธ์และสภาพที่ชุมชนพึงปรารถนา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญประภา ภัทรานุกรม (2553 : 2-34) ที่เสนอแนะว่า ชุมชนต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความเข้มแข็งให้สถาบันครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อรายได้ที่ยั่งยืน มีพฤติกรรมบริโภคและพฤติกรรมออมที่เหมาะสม เพื่อสร้างหลักประกันในอนาคตให้ครอบครัว และลูกหลาน

3.3 บริหารจัดการองค์ความรู้ในชุมชนให้เป็นระบบ โดยตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของฉวีชญา ผิวเงิน (2554 : 193-204) ได้วิจัยเรื่องบทบาททุนทางสังคมในการพัฒนาชุมชนบ้านปลาขาว ตำบลปลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ได้เสนอแนะว่า ทุนทางศิลปวัฒนธรรมสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี

3.4 ตั้งเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ ชุมชนได้บริหารจัดการและใช้ประโยชน์ร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญประภา ภัทรานุกรม (2553 : 2-34) ที่เสนอแนะว่า ชุมชนต้องร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนและการสร้างเครือข่ายชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลจัดสรรและสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนรวมทั้งกำหนดกลไกและมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคธุรกิจเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชน ควรที่จะกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ในการบริหารทุนทางสังคมบนฐานของความไว้วางใจกัน เอื้ออาทรพึ่งพาอาศัยกัน และมีเป้าหมายเดียวกัน โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนา เพื่อให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้ประโยชน์จาก กลุ่ม ออมทรัพย์ต่างๆ ที่เข้มแข็งให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา กลุ่มอาชีพให้มีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้าไปหนุนเสริมในด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนา บุคคลในตำบลให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีการเสียสละแรงกายหรือทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือสังคม
2. ควรพัฒนาศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและต่อขยายภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนากลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็ง และมีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง
3. ควรพัฒนาระบบการ บริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลในตำบล เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการอย่างสะดวกและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน เช่น การมีส่วนร่วม วัฒนธรรมชุมชน เป็นต้น
2. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องการพัฒนาทุนทางสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในพื้นที่อำเภออุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์